

Epidemiologische surveillance van Lyme borreliose

Borrelia burgdorferi s.l. - 2018

Auteurs: T. Lernout, M. Depypere, K. Lagrou, D. Van Cauteren, B. Kabamba-Mukadi

Hoofdpunten

- Net zoals in 2017 werden er in 2018 minder diagnoses van Lyme borreliose gesteld in België, wat mogelijk verklaard kan worden door een minder gunstig klimaat voor de activiteit en overleving van teken beide jaren.
- Een belangrijk deel van de aangevraagde labotesten beantwoordt nog steeds niet aan de aanbevelingen voor de diagnose van Lyme borreliose in België, volgens dewelke de diagnose van een erythema migrans gebaseerd is op de kliniek en geen serologisch onderzoek vereist.

Informatiebronnen

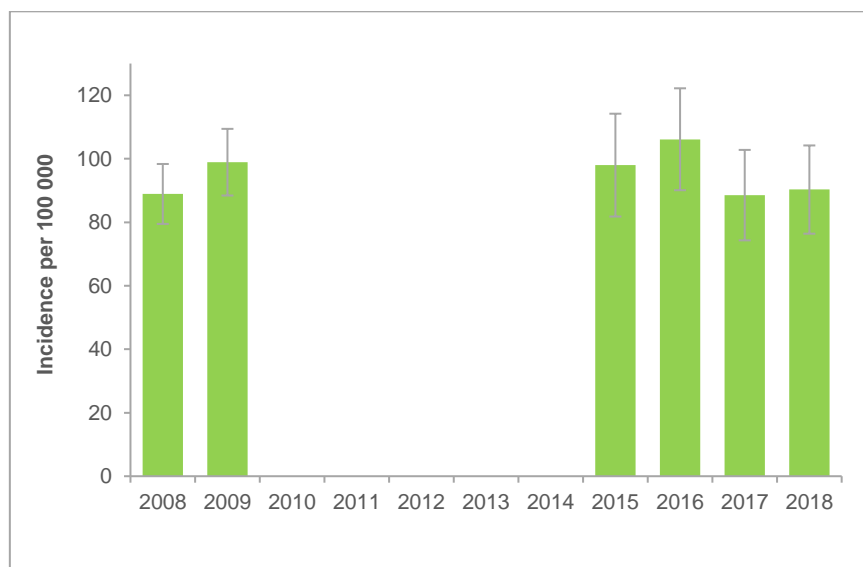
- Het netwerk van huisartsenpeilpraktijken, dat toelaat om een schatting te maken van het aantal patiënten die een huisarts raadplegen met een erythema migrans (EM), via herhaalde prospectieve studies.
- Het netwerk van peillaboratoria, dat wekelijks het aantal positieve serologieresultaten voor *B. burgdorferi* s.l. (Western Blot) rapporteert.
- Het [NRC](#) voor borreliosën (consortium UZ Leuven en UCLouvain), dat steun biedt bij het stellen van de diagnose en meer complexe testen uitvoert (PCR, identificatie van het species, CXCL13).

Epidemiologie

- Aantal gevallen: in 2018 werd het aantal mensen in België die een huisarts raadpleegden voor een EM geschat op 10 288, met een incidentie van 90,3 per 100 000 inwoners (onzekerheidsinterval 76,4-104,2) (Figuur 1). Dit aantal is vergelijkbaar met 2017 en blijft lager dan in de voorgaande jaren (106,1 per 100 000 in 2016), wat mogelijk verband kan houden met een minder gunstig klimaat voor de activiteit en overleving van teken in 2017 en 2018. De daling wordt waargenomen in de 3 regio's.
Het netwerk van peillaboratoria rapporteerde 1 385 positieve serologische resultaten in 2018, wat ook een daling is vergeleken met de vorige jaren (Figuren 2 en 3).
Het NRC stelde de diagnose van Lyme borreliose bij 534 personen in 2018. Dit aantal schommelt rond de 500 sedert een aantal jaren. Na een stijging van het aantal uitgevoerde testen in 2014-2015, is dat aantal nadien opnieuw gedaald, met een totaal van 2 534 testen in 2018 (Figuur 4).
- Geslacht: 53,8% van de positieve serologische resultaten van de peillaboratoria betroffen mannen. Dit is vergelijkbaar met vorige jaren.
- Leeftijd: personen met een positieve serologie waren 3 maand tot 91 jaar oud, met een mediaan van 49 jaar. De verdeling per leeftijdsgroep is vergelijkbaar met vorige jaren (Figuur 5).

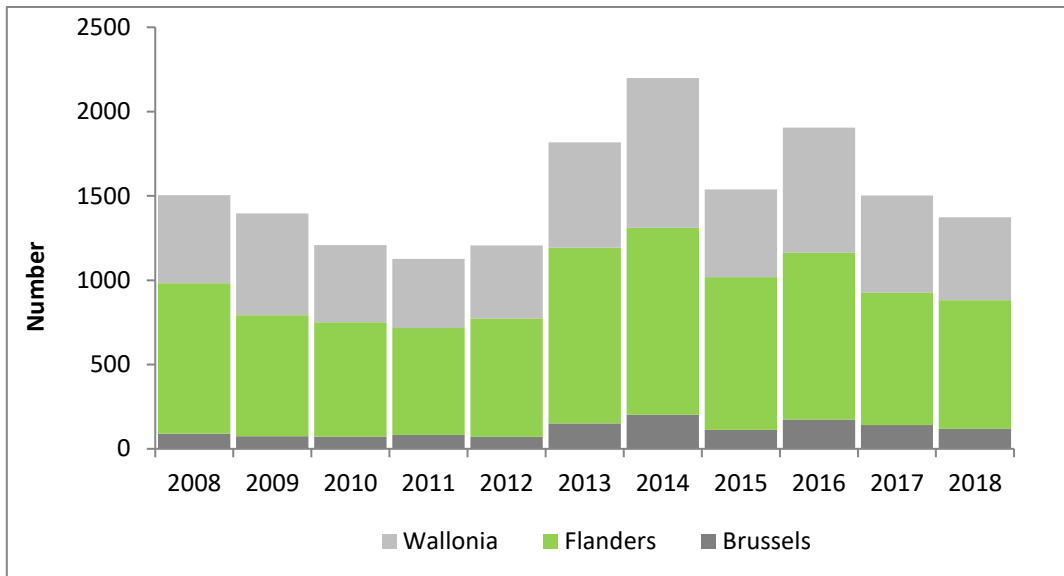
- Geografische spreiding: de meest getroffen gebieden waren, zoals andere jaren, de Kempen, Brabant en het zuiden van het land (Figuur 6). De incidentie van positieve serologie resultaten lijkt te zijn toegenomen in bepaalde gemeentes van West- en Oost-Vlaanderen.
- Seizoenstrend: de waargenomen daling van het aantal positieve resultaten gerapporteerd door de peillaboratoria in 2018 is vooral belangrijk vanaf juli, die een bijzonder droge maand was, wat nefast is voor de overleving van teken (Figuur 3).
- Klinische manifestaties: 45,5% van de personen waarbij een diagnose van Lyme borreliose werd gesteld door het NRC en waarvoor klinische informatie beschikbaar was, vertoonden een EM, waarvoor een laboratoriumdiagnose niet aanbevolen is. Dit aantal is nog hoger dan in 2017 (39%). Verder had 26,5% een neuroborreliose, 23% een Lyme artritis en 12e personen (5%) een andere (niet nader gespecificeerde) manifestatie. Artritis was de meest voorkomende manifestatie bij kinderen en jongvolwassenen (<35 jaar), terwijl mensen van 35 jaar en ouder vaker een neuroborreliose vertoonden. Gezien het lage aantal gevallen met klinische informatie moeten deze resultaten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.
- *Borrelia* species: het *B. burgdorferi* s.l. species kon door het NRC worden geïdentificeerd bij 10 personen, die voornamelijk een artritis hadden (9/10). De meest voorkomende species waren *B. burgdorferi* s.s. en *B. afzelii* (n=4 voor beiden); *B. garinii* werd bij 2 personen geïsoleerd. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze verdeling niet representatief is voor alle klinische manifestaties, omdat een PCR het vaakst wordt aangevraagd bij patiënten met artritis, wat voornamelijk veroorzaakt wordt door het species *B. burgdorferi* s.s.. Het meest frequente species dat in Europa wordt teruggevonden is *B. afzelii*, dat een tropisme heeft voor de huid.

Figuur 1: Incidentie van raadplegingen voor een erythema migrans (met onzekerheidsinterval), per jaar van studie, België, 2008-2018 (Bron: netwerk van huisartsenpeilpraktijken)

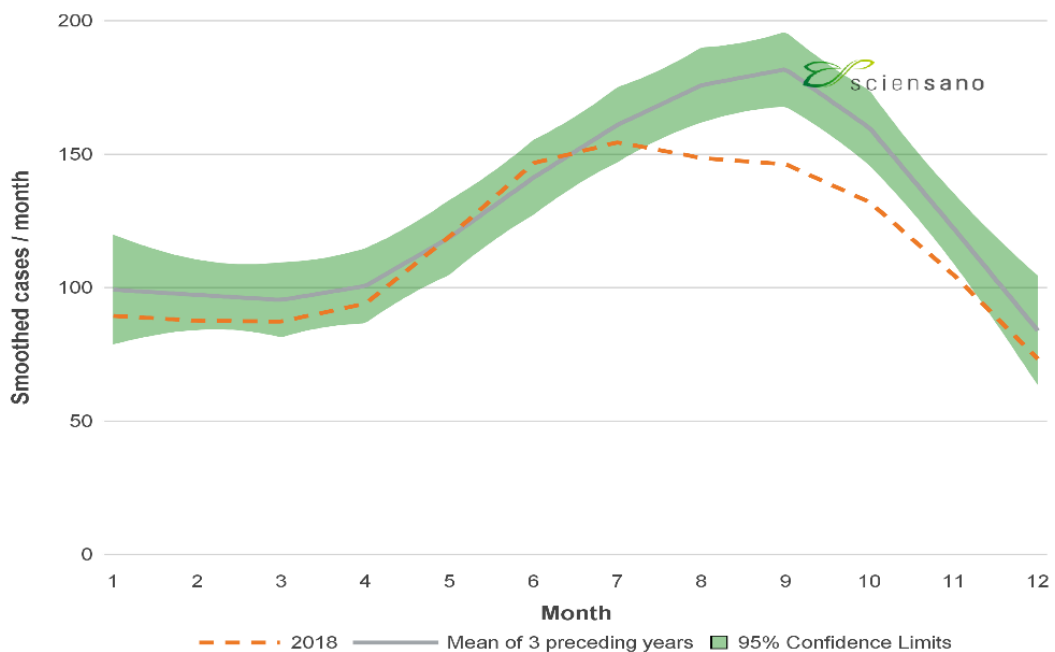
Figuur 2: Aantal gerapporteerde positieve resultaten voor *B. burgdorferi* s.l. per regio en per jaar, België, 2008-2018

(Bron: netwerk van peillaboratoria)

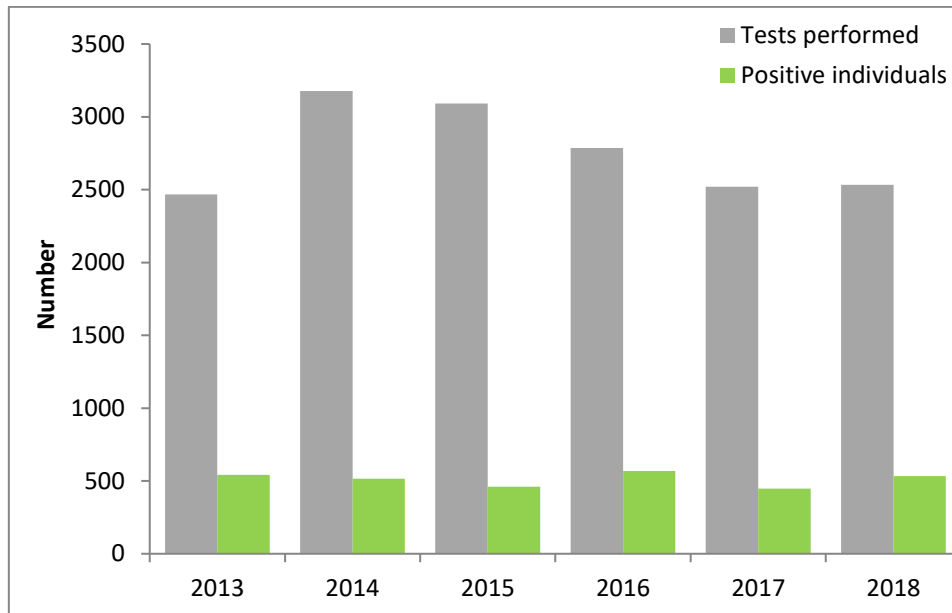

Figuur 3: Aantal gerapporteerde positieve resultaten voor *B. burgdorferi* s.l. per maand in 2018 en gemiddelde van het aantal gevallen voor de 3 jaren voordien (2015-2017), België

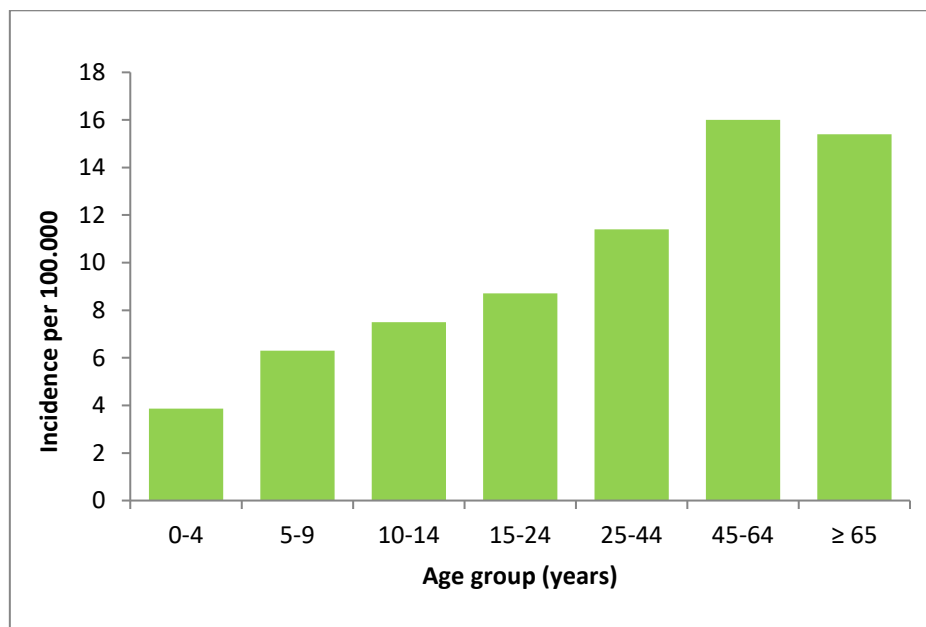
(Bron: netwerk van peillaboratoria)

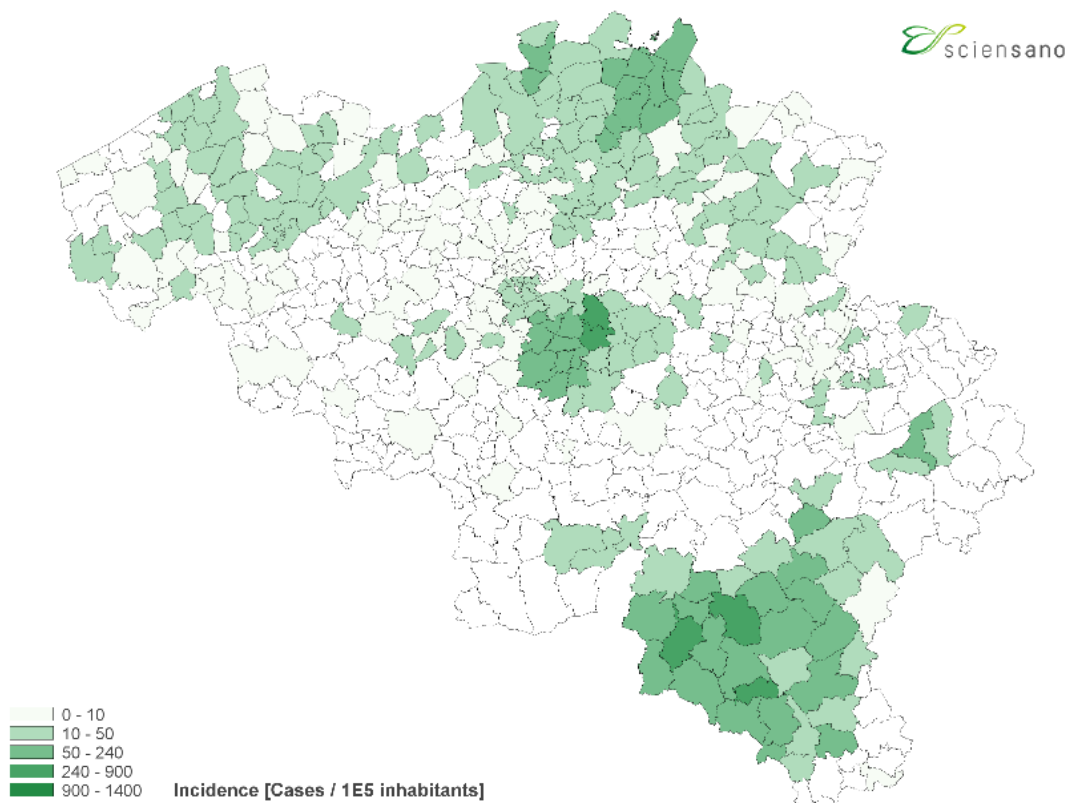
Figuur 4: Aantal uitgevoerde testen (serologie en PCR) door het NRC en aantal personen met een positief resultaat voor *B. burgdorferi* s.l., België, 2013-2018
(Bron: NRC voor *B. burgdorferi* s.l.)

Figuur 5: Gerapporteerde incidentie van positieve serologieresultaten voor *B. burgdorferi* s.l. per leeftijdsgroep, België, 2018
(Bron: netwerk van peillaboratoria)

Figuur 6: Gerapporteerde incidentie van positieve serologieresultaten voor *B. burgdorferi* s.l. per gemeente, België, 2018
(Bron: netwerk van peillaboratoria)

Belang voor volksgezondheid

Lyme borreliose is de meest voorkomende ziekte die door vectoren wordt overgebracht in Europa en in sommige landen werd een toename van de ziekte beschreven. In België worden jaarlijkse variaties waargenomen die verklaard kunnen worden door schommelingen in het klimaat, zonder een significante toename van de ziekte. De surveillance gebaseerd op serologietesten door een netwerk van peillaboratoria toont wel een stijging van het aantal positieve serologische resultaten, voornamelijk in 2013 en 2014. Maar het aantal voorgeschreven serologische tests is sinds 2013 ook aanzienlijk toegenomen. In 2017 en 2018 was het aantal positieve resultaten opnieuw lager. Het aantal raadplegingen bij een huisarts omwille van een erythema migrans (gegevens 2008-2009 en 2015-2018) en het aantal gehospitaliseerde patiënten met een diagnose van Lyme borreliose (MZG-gegevens, ICD9, periode 2010-2016) blijven over het algemeen stabiel. De vastgestelde toename van aantal positieve resultaten door de peillaboratoria in 2013-2014 is daarom waarschijnlijk te wijten aan de detectie van oude infecties.

De waargenomen schommelingen in de tijd van het aantal gevallen van Lyme borreliose en de geografische spreiding komen overeen met de resultaten van de surveillance van tekenbeten via [TekenNet](#).

Ook al zijn er voorlopig geen aanwijzingen voor een belangrijke toename van Lyme borreliose in België, raadplegen elk jaar meer dan 10 000 patiënten een huisarts voor een erythema migrans. Het is daarom belangrijk om de bevolking verder te informeren over het belang van preventie en vroege detectie van een tekenbeet, zonder te vergeten de positieve impact van buitenactiviteiten op onze gezondheid te benadrukken.

Meer informatie

- TekenNet. Onderzoek naar ziektekiemen in teken. April-oktober 2017. Beschikbaar via: <https://tekennet.wiv-isp.be/reports/Ziektekiemen%20in%20teken%202017.pdf>
- Agentschap Zorg en Gezondheid. Preventie van tekenbeten. Beschikbaar via: <http://www.tekenbeten.be/>
- Belgische commissie voor de coördinatie van het antibioticabeleid (BAPCOC). Aanbeveling Lyme borreliose. Beschikbaar via: http://overlegorganen.gezondheid.belgie.be/sites/default/files/documents/gids_lyme_borreliose_nl_march2017.pdf
- Geebelen L, Van Cauteren D, Devleeschauwer B, Moreels S, Tersago K, Van Oyen H, Speybroeck N, Lernout T. Combining primary care surveillance and a meta-analysis to estimate the incidence of the clinical manifestations of Lyme borreliosis in Belgium, 2015-2017. *Ticks Tick Borne Dis.* 2019 Apr;10(3):598-605.